

LAUSUNTO ILMAISESTA MATKUSTAMISESTA KEMIN PAIKALLISLIIKENTEESSÄ

281/08.01.00/2021

YTERJOLJ 20.04.2021 § 32

Valmistelija seutulogistikko Kirsi Ylipiessa ja tekninen johtaja Mika Grönvall:

Kemin kaupunginhallitus pyytää Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaostolta arviota valtuutettu Jukka Ikäläisen ja 19 muun valtuutetun aloitteesta ilmaisesta matkustamisesta Kemin paikallisliikenteessä. Aloitteessa on kaksi pääkohtaa: ilmainen matkustusoiikeus alle 18-vuotiaille ja ilmainen matkustusoiikeus alle kouluikäisen kanssa matkustavalle.

Nykyisin lasten matkustus Kemin kaupunkiliikenteessä on ilmainen alle 4-vuotiaille. 4-18 –vuotiaiden kertalippu maksaa 1,80 euroa ja sisältää 60 minuutin vaihto-oikeuden paikallisliikenteen vuoroilla. Paikallisliikenteessä käyvät maksuvälineenä myös Matkahuollon sarjakortit, joiden lapsialennus 4-11 –vuotiaille on noin 30-40 %. Lasten sarjakortilla yhden enintään 6 km matkan hinta on 1,52 euroa.

Ilmainen matkustusoiikeus lapsille ja nuorille voidaan toteuttaa, mikäli Kemin kaupunki niin haluaa. Tarkkaa tietoa alle 18-vuotiaiden osuudesta kokonaismatkuksesta ei ole, mutta karkea arvio kaupungille aiheutuvasta lipputulomenetyksestä on noin 13 500 euroa (alv 0) vuodessa, mikäli siirrytään lasten ja nuorten ilmaismatkustukseen. Arvio on laskettu normaalivuodelle, nyt korona-aikana matkustus on ollut noin 40 % normaalia alhaisemmalla tasolla eli myös lipputuloja on tullut normaalia vähemmän. Arviossa ei ole otettu huomioon perusopetuksen ilmaiseen koulukuljetukseen kuuluvia koulumatkoja vaan ainoastaan ns. itsemaksavien asiakkaiden matkat. Asiassa tulee myös päättää, siirretäänkö 18-vuotiaat aikuisten kertalipulle. Lisäksi seuranta varten tarvitaan ilmaiseksi matkustaville matkakortti (esim. vuoden voimassa oleva), jolla ilmainen matkustusoiikeus todennetaan ja joka leimataan bussissa (matkustuksen seuranta). Jaosto on yhdessä Kemin kaupungin kanssa hakenut rahoitusta kuuden kuukauden mittaiselle kokeiluhankkeelle vuodelle 2021, jossa lasten ja nuorten ilmaista matkustusta on tarkoitus kokeilla. Mikäli hanke saa rahoituksen, se on tarkoitus toteuttaa loppuvuodesta.

Myös ilmainen matkustusoiikeus alle kouluikäisen kanssa matkustavalle voidaan toteuttaa, mikäli Kemin kaupunki niin haluaa. Ilmainen

matkustusosoikeus koskisi mm. perheitä, esikoulujen ja päiväkotien ryhmiä sekä perhepäivähoitajia. 4-6 -vuotiaiden ja heidän kanssaan matkustavien aikuisten matkustuksen määrän arviointi on erittäin haasteellista, mutta oletus on, että ilmaisuus koskisi suhteellisen pientä osaa nykymatkoista.

Aloitteen perusteluissa mainitaan mm. kaupunginosien tasa-arvoisuuden lisääminen, tuki lapsiperheille sekä vastaavat käytännöt muualla. Kaupunkiliikenteen tarjonta kaupungin pohjoisosissa on tällä hetkellä paljon heikompi kuin muualla eli ilmainen matkustusosoikeus ei välttämättä lisää tasa-arvoa kaupunginosien välillä. Ilmaisuus voitaneen pohjoispuolella kuitenkin laajentaa joukkoliikenneviranomaisen hankkimiin seutuliikenteen vuoroihin. Ilmainen joukkoliikenne olisi tuki lapsiperheille sekä myös ympäristöteko, mikäli sen avulla voitaisiin vähentää yksityisautoilua ja siirtää matkustusta joukkoliikenteeseen. Lisäksi kaupungille voisi syntyä myös välillisiä kustannussäästöjä, mikäli koulut ja päiväkodit siirtyisivät käyttämään joukkoliikennettä retkillään tilausliikenteen sijaan. Muualla Suomessa on vastaavia käytäntöjä ja kokeiluja, osa niistä on jatkunut ja osa päätynyt. Kokeilut ja selvitykset Suomesta ja maailmalta osoittavat, että yleensä maksuton joukkoliikenne johtaa siihen, että

- kävely ja pyöräily vähenevät
- autoilu ei juurikaan vähene
- joukkoliikenteen kustannukset kasvavat lipputulojen vähentyessä.

Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto arvioi, että ilmainen matkustusosoikeus on mahdollista toteuttaa. Asia vaatii kuitenkin valmistelua. Jaosto suosittelee 6-12 kuukauden kokeilua, jonka aikana matkustusta seurataan ja jonka tulosten perusteella voidaan tehdä päätös jatkosta.

OHEISAINEISTO   Lausuntopyyntö

SEUTULOGISTIKKO KIRSI YLIPIESSA:

Jaosto päättää antaa yllä olevan mukaisen lausunnon.

MERI-LAPIN YMPÄRISTÖTERVEYS- JA JOUKKOLIIKENNEJAOSTO:

Hyväksyttiin.

LISÄTIEDOT: seutulogistikko Kirsi Ylipiessa, 040 649 2449

TÄYTÄNTÖÖNPANO: Ei muutoksenhakua.

Otteet:

Kemin kaupunginhallitus
